

Latvijas brīvvalsts laika robežsargs,
robežapsardzības dārzkopis
Viktors Orehovs
(1909.-1998.)

*„Dzīve ir jauka, un mums šo jaukumu ir jāprot izprast
un dabas dāvanas saņemt ar atplestām rokām.
No zemes mēs esam cēlušies un par zemi mums ir
jāpaliek. Tāpēc mīlēsim Zemes mātes auglības klēpi
dabu, šo vareno dievieti, kas mūs tuvina zemei ar
ciešām mīlestības saitēm.”*

/Viktors Orehovs/

1.att.Viktors Orehovs, exlibris
(1987)¹

Viktors Orehovs dzimis dārznieka ģimenē 1909. gada 20.maijā Pleskavas apgabalā Glubokojas sādžā. Tēvatēva mājās Salas pagasta *Iluškās* Orehovu ģimene atnāca tikai pēc Pirmā pasaules kara. Viktors bijis jaunākais no ģimenē dzimušiem četriem bērniem. Viņš pabeidza Jēkabpils pagasta Ābeļu pagasta Salas 6-klasīgo pamatskolu un pēc tēva vēlēšanās mācības turpināja Vecbebru dārzkopības skolā. Kopš tā laika visu savu dzīvi viņš saistīja ar daiļo dabā. Viņu interesēja visi Latvijas novadi, to iespējas un tradīcijas dārzkopībā, tāpēc V.Orehovs strādāja par dārzkopi un dārzkopības agronomu gan Kurzemē (Priekulē), gan Vidzemē (Rūjienā), gan arī Latgalē (Rēzeknē – bijis dārzkopības pārraudzīšanas biedrības agronoms visā Latgalē).

2.att. Viktors Orehovs (1936)

1930. gadā V.Orehovs sāka dienēt Latvijas armijā. Vispirms viņš dienēja Liepājā, tad instruktoru rotā Salaspils nometnē, Rīgā. Uzdienējis par kaprāli. Viņam piedāvāja dienestu turpināt Rīgā, bet viņš aizbrauca drauga Miķelsona vietā uz Rēzekni, jo interesēja Latgale. Obligāto dienestu V.Orehovs pabeidza Ludzā.

Drīz pēc dienesta viņu izsauca uz Rīgu, kur robežapsardzības priekšnieks ģenerālis Ludvigs Bolšteins piedāvāja V.Orehovam virsdienestu robežsargos. Viņa galvenajos pienākumos ietilptu daiļdārzniecība, uzpošot robežpunktus un visu robežjoslu. V.Orehovs piekrita.

Sākās interesants un ražīgs darbs Daugavpils apriņķa Pustiņas pagasta Nauļānos.

3.att. V.Orehovs darbā (1938)

Apmēram 100 km garā pierobežas joslā no Latvijas-Polijas robežas līdz Zilupei robežsargu nometnēs vajadzēja izveidot dekoratīvos apstādījumus ar dzīvžogiem, kokiem, ziedošiem krūmiem un puķu dobēm. Nauļānos bija arī plaša siltumnīca, kurā V.Orehovs pats audzēja puķu dēstus. Turpat iekārtoja arī lielu kokaudzētavu košuma kokiem un krūmiem un augļu kokiem. V.Orehova laikā robežpunktos iekārtoja skaistus augļu un puķu dārzus. Augļu koku stādus deva arī vietējiem zemniekiem, lai arī viņi iekārtotu košus dārzus.

4.att. V.Orehovs ar paša audzētajām vīnogām un citiem augļiem

Pēc paša V.Orehova atmiņām 1938. vai 1939.gada rudenī Nauļānos tika rīkota plaša izstāde. Robežapsardzības dārzkopis V.Orehovs tajā piedalījās ar daudziem dārzkopības eksponātiem, arī ar brīvā dabā paša audzētiem arbūziem, vīnogām un

citiem augļiem. Uz minēto izstādi pie robežsargiem ieradās arī pats Valsts prezidents Kārlis Ulmanis. Kad V.Orehovs gatavojies prezidentu pacienāt ar arbūzu, prezidents esot klusām teicis: „Negriez, būs negatavs, tu tikai izblamēies!” „Būs gatavs!” atbildējis V.Orehovs, sagriezis arbūzu šķēlēs un visus pacienājis. Protams, arbūzs bijis labi ienācies.

5.att. V.Orehovs cienā Valsts prezidentu Kārli Ulmani ar paša audzēto arbūzu (1938. vai 1939.gads)

V.Orehovs Nauļānos bija saticis arī savu nākamo sievu Jadvigu, nodibinājis tur ģimeni (ģimenē izauga divi dēli), un, protams, ierīkoja skaistu dārzu pie savām mājām. Visu izjauca Padomju okupācijas sākums Latvijā 1940. gadā. Pēc Nauļānu robežsargu nodaļas likvidēšanas V.Orehova ģimenei laimīgi izdevās atgriezties dzimtajā pusē Jēkabpilī un apmesties uz dzīvi tēva mājās. 1941. gadā viņš atrada dārznieka darbu un turpmākos 33 gadus no sava mūža ziedoja, veidojot dārzniecību. Sākās jauns nenogurstoša gladiolu un liliju audzētāja un selekcionāra darba mūžs. Pateicoties V.Orehovam Jēkabpils kļuva par gladiolu un liliju galvaspilsētu, jo nekur citur Latvijā nebija tik plašas un vērienīgas ziedu kolekcijas. Dzīves laikā V.Orehovs izveidojis 450 gladiolu un 300 liliju šķirņu, iegūstot pasaules mēroga slavu, jo no visām selekcionētajām ziedu šķirnēm 130 ir dokumentētas starptautiskos katalogos un liliju gadagrāmatās.

Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Jēkabpils pilsēta atzina Viktoru Orehovu par savu goda pilsoni, bet 1996.gadā viņam tika piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis, kuru pasniedza Valsts prezidents Guntis Ulmanis.

V.Orehovam ir daudz publikāciju par puķkopību: "Puķkopība" (1933), "Mirtes" (1934), "Istabas puķes" (1935), par lilijām sarakstītas vairākas grāmatas, pirmā grāmata "Lilijas" izdota 1970.gadā.

6.att.Viktors Orehovs²

**Raksts tapis, pateicoties Skaidrītes Lāces VRK Robežsardzes vēstures izpētes nodaļai dāvinātajam materiālam.*

¹Viktors Orehovs, exlibris, 1987. – Tiešsaistes resurss:

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%B5%D1%85%D0%BE%D0%B2,%D0%92%D0%B8%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%9F%D0%B5%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87> – Skatīts: 16.08.2016.

² Viktors Orehovs 1909. - 1998. Liliju audzētāju biedrība „Lilium Balticum”. – Tiešsaistes resurss: <http://liliumbalticum.lv/selekcioni/V.Orehovs.htm> - Skatīts: 16.08.2016.